

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
Лабораторія психології малих груп та міжгрупових відносин
АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ УКРАЇНИ

МІЖГРУПОВА ВЗАЄМОДІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ІДЕНТИЧНОСТІ, КАРТИНИ СВІТУ, ДОЛАННЯ ТРАВМИ

Матеріали круглого столу
Київ, 9 червня 2022 року

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
Лабораторія психології малих груп та міжгрупових відносин
АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ УКРАЇНИ**

**МІЖГРУПОВА ВЗАЄМОДІЯ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ІДЕНТИЧНОСТІ, КАРТИНИ СВІТУ,
ДОЛАННЯ ТРАВМИ**

Матеріали круглого столу

Київ, 9 червня 2022 року

**Київ
Талком
2022**

УДК 316.455 : 355.014
М 88

М 88 **Міжгрупова** взаємодія в умовах війни: ідентичності, картини світу, додання травми: матеріали круглого столу (Київ, 9 червня, 2022 р.) [Електронний ресурс] / За наук. ред. П. П. Горностає, Л. Г. Чорної; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, Асоціація політичних психологів України. – Київ : Талком, 2022. – 74 с.

ISBN 978-617-8016-61-6

У збірнику Матеріалів Круглого столу «Міжгрупова взаємодія в умовах війни: ідентичності, картини світу, додання травми» розглядаються актуальні питання викликів та соціально-психологічних ресурсів міжгрупової взаємодії під час війни. Російсько-українську війну визначено як війну ідентичностей великих соціальних груп і як форму екстремальної міжгрупової взаємодії. З огляду на непримиренність картин світу українців і росіян обґрунтовано ціннісно-сміслові виміри війни, беззаперечну моральну перевагу українців над рашистськими загарбниками. Розглянуто прикладні питання додання воєнної травматизації, вразливості до інформаційних атак, зцілення потерпілих від травм війни та підтримки психічного здоров'я різних соціальних груп.

Адресовано науковцям і практикам, студентам і аспірантам, викладачам психологічних дисциплін закладів вищої освіти, психологам закладів загальної середньої та вищої освіти, системи післядипломної педагогічної освіти та інших психологічних служб, членам професійних психологічних асоціацій і волонтерських організацій.

УДК 316.455 : 355.014

Відповідальність за якість та достовірність матеріалів, а також за відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та інформацію для службового користування, несуть автори.

ISBN 978-617-8016-61-6

© Інститут соціальної та політичної психології
НАПН України, 2022
© Асоціація політичних психологів України, 2022
© Колектив авторів, 2022

Зміст

<i>Чорна Лідія.</i> Слово до читача.....	4
<i>Barchi Beata.</i> Manifestation of traumatic experience in the individual's behavior	6
<i>Воронова О. Ю., Барчій М. С.</i> До проблеми етнічної ідентичності та толерантності сучасного юнацтва.....	8
<i>Горностаї П. П.</i> Війна ідентичностей: хто кого	12
<i>Горошко Т. В.</i> Групова взаємодія фахової спільноти в умовах війни	17
<i>Єременко А. В.</i> Виклики, пов'язані з наданням психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам	18
<i>Злобіна О. Г.</i> Взаємодія між українською та російською спільнотами: «нарративні фрейми» майбутнього	22
<i>Коробанова О. Л.</i> Територіальні ризики воєнного часу і міжгрупова взаємодія молоді.....	25
<i>Лазоренко Б. П.</i> Соціально-психологічні механізми колективної травматизації та зцілення в умовах воєнних дій	28
<i>Мужанова Н. В.</i> Особливості адаптаційних властивостей військовослужбовців, які беруть участь у боях	32
<i>Найдьонова Л. А.</i> Медіапсихологія міжгрупової взаємодії в умовах війни: емоції, когніції, дії	35
<i>Плетка О. Т.</i> Особливості вияву територіальної ідентичності у міжгруповій взаємодії під час війни	41
<i>Процик Л. С.</i> Психологічне забезпечення психічного здоров'я особистості в умовах невизначеності	44
<i>Ткаченко О. А.</i> Ціннісно-сміслова ідентифікація українців в умовах викликів війни	47
<i>Хохліна О. П.</i> До проблеми життєвих цінностей людини в умовах війни	49
<i>Чернявська С. М.</i> Професійно значущі особистісні властивості як компонент психологічної підготовки до професійної діяльності пілотів цивільної авіації в умовах війни.....	53
<i>Чорна Л. Г.</i> Війна як форма вияву екстремальних міжгрупових відносин	56
<i>Чуніхіна С. Л.</i> Політичне лідерство і колективні емоції в умовах війни ...	63
<i>Яковицька Л. С.</i> Професійне вигорання фахівців в умовах війни.....	67
<i>Яремчук О. В.</i> Міфодрама історичного досвіду: зцілення, примирення....	70

MANIFESTATION OF TRAUMATIC EXPERIENCE IN THE INDIVIDUAL'S BEHAVIOR

Beata Barchi

Mukachevo State University

PhD, associate professor

Associate Professor of Psychology chair

<https://orcid.org/0000-0002-5923-7331>

Problems related to the perception, adaptation and transformation of the environment are faced by everyone. To plan their actions, man needs a stable picture of the world, because, unlike other living beings, he/she has a perspective and a future. Psychological trauma is one of the most important psychological characteristics of a person that belongs to the fundamental problems in psychology. The problem of psychological trauma has always attracted the attention of experts, as the study of this phenomenon is extremely important in the context of the need to preserve the psychological health of the individual. The danger of psychological trauma lies in the longevity and disguise of the person's destructive consequences, which leads to the deployment of traumatic experiences. Psychotraumatic events, difficult life situations significantly violate the basic sense of security, cause the risk of destruction of the adaptive system of personality, which leads to neuroticism, increasing conflict in social relationships and violations of personality behavior.

Yu. Alexandrovsky, V. Волович, M. Levitov, S. Yakovenko, M. Berton, E. Bromet, E. Foa and others. Such scientists as D. Borodin, O. Varga, O. Gnezdilov, S. Gremling, E. Grinevich, B. Dates, W. Marishchuk, V. Reshetnikov, A. Antonovsky, A. Baum, C. Benight, R. Bryant, S. Hobfoll and others dealt with the problems of conducting psychotherapeutic activities with victims, studied the peculiarities of individual behavior in an emergency, raised issues of stress management.

Mental retardation occurs when a person does not have enough resources to survive a crisis. The concept of "psychological trauma" has no clear definition in modern psychology. This concept is most widespread in the theory of post-traumatic stress disorder in the late 80's in crisis psychology (Bayer, 2010).

The history of the concept of trauma follows from the early works of S. Freud and the pre-Freudian works of J. M. Charcot and J. Breyer. Freud developed the first psychoanalytic theory of trauma, in which this phenomenon was considered as a deep-rooted affect in the unconscious sphere, which has a pathogenic effect on the human psyche and is the basis of neurotic disorders. He saw the source of the trauma not in the external event, but in the psyche itself, in the splitting of the Ego, which leads to traumatic anxiety based on unconscious fantasies.

The psyche, as well as the internal environment of the organism, seeks to maintain a stable state, and everything that violates this stability is replaced by

Freud's terminology. Unlike physical trauma, which is always external, mental trauma can be intrapsychic in nature, i.e., the psyche has the ability to traumatize itself, producing certain thoughts, memories, experiences and emotions. The second important difference between mental and physical trauma is that it is invisible and objectified by indirect signs, the main of which is emotional pain. The body's reflex reaction to any pain is removal, avoidance, deprivation. But the main function of pain is informational, it reports the presence of damage and triggers the mechanism for healing and survival of the body.

Modern reality is an inexhaustible source of traumatic situations, which are understood as such extreme critical events, situations of threat that have a powerful and negative impact on the individual and require extraordinary efforts to overcome the consequences of this impact (Grinevych, Linsky, 2006).

They can take the form of unusual circumstances or events that expose an individual to an extreme, intense, extraordinary threat to the life or health of himself/herself or his/her loved ones, and fundamentally disrupt their sense of security. The difficulty of studying traumatic situations is that their number and sources are multidimensional. Therefore, they are defined as life-threatening situations or can lead to serious physical injury or injury; interrelated with the perception of physical violence against other people; related to the impact or information on the impact of harmful environmental factors (Catholic, Koval, 2006).

Psychological trauma is a consequence of a situation when a person felt defenceless against danger. The fixation of psychological trauma has a deep psychophysiological basis, so emotional memory can be an obstacle to developing productive strategies for crying behaviour. In the absence of psychological help from such a person, any situation of obstacles is imposed on this focus of pain. Therefore, a person who has experienced psychological trauma is a person with "bare nerves". In the case of a frustrating situation, he/she is primarily looking for ways to remove the negative emotional state.

Injuries vary in the nature of the traumatic situation and the degree of impact, but the main result of the injury is the position of the victim, which is fixed in the subconscious of the subject. This position is associated with negative emotions that are entrenched in the psyche, associated with the peculiarities of the primary situation. As a result, when dealing with situations that resemble the primary, the subject experiences feelings of helplessness and tries to avoid them, that is, he/she is afraid, even if he/she knows that they are not really a threat. Fear becomes obsessive because the client struggles with it but cannot "push" it out of his mental world.

Because mental trauma does not exist in the psyche in isolation, but interacts with each other, there is a summation of emotional components, which is associated with increasing mental tension and the emergence of destructive attitudes.

As a result of psychological trauma there is a disorganization of behavior, weakening of vitality, narrowing of resources and so on. The traumatized person constantly finds himself/herself in life situations in which he/she is re-traumatized. Therefore, the main task of the therapist is to remove the client from the position of the victim and get rid of negative emotions.

References

Bayer O. *Life crises of the individual: textbook*. Manual [Zhyttyevi kryzy osobystosti: navch. posibnyk] Dnipropetrovsk Publishing House. nat. University, 2010. 244 p. (in Ukrainian)

Catholic, G., Koval, M. The impact of stress on the development of psychosomatic diseases in adolescents [Vplyv stresu na rozvytok psykhosomatychnykh zakhvoryuvan' u pidlitkiv] *Collection of abstracts International. conf. on child and youth psychotherapy "Child and youth psychotherapy in Ukraine: 5 years of experience"*. Lviv, 2006. P. 31–33. (in Ukrainian).

Grinevych, E., Linsky, I. Common and specific markers of mental and behavioral disorders due to emergencies in qualitatively different contingents of victims [Spil'ni i spetsyfichni markery rozvytku psykhichnykh ta povedinkovykh rozladiv vnaslidok nadzvychaynykh podiy v yakisno vidminnykh kontynhentakh postrazhdalykh] *Archives of Psychiatry*. 2006. T. 12. № 1–4. P. 16–21. (in Ukrainian)

ДО ПРОБЛЕМИ ЕТНІЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ТОЛЕРАНТНОСТІ СУЧАСНОГО ЮНАЦТВА

Воронова Ольга Юріївна

кандидат психологічних наук, старший викладач

Мукачівський державний університет

<https://orcid.org/0000-0002-6504-240X>

Барчій Магдалина Степанівна

старший викладач

Мукачівський державний університет

<https://orcid.org/0000-0002-7762-0959>

Проблема ідентичності залишається однією з найактуальніших у зарубіжній та вітчизняній психології. Різні наукові підходи та аспекти її вивчення висвітлено у працях А. Бандури, Е. Еріксона, М. Куна, Т. Макпартленда, Дж. Міда, Р. В. Каламаж, К. В. Коростеліної, Г. Теджфела, Дж. Тернера,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>